

AD".

te druk van m 1905". Bij op de critiek, en heeft uitschreven deel. J. Ridderbos, daarin eerst edoopte moet s een waar f. R.). In de der het kopje met het voorafoorlichting in wordt uit De aat gegeven: ige geworden, sproken moet H.) in „Rondeloovige" niet maar dat het lidmaatschap, ezien de door fgaande blad- en besproken : van mij, R.). frapperend, ggelaten; wie aardig, vonnis

het veilen van nnis, over dat

De Cock op hoofd heb ge- „frapperend", „juist" is weg- smede de vernis-), wekken Prof. R. iets et hoofd zien; d begrip, een at. Inderdaad, rgen, dat mijn ze een vonnis tenschappelijk kunnen troos- onderteekende len, die ik in gebrandmerkt. teekenaars dat teekenen, dat ik

af. Allereerst le voorbeelden onzekerheid in digheid in ge- raan niet vele . R. een zeker chting om een dan nog niet

door Prof. R. en daarin een g. 54, 2e dr., in wetenschap- der de kinderen enkele citaten. r... geen in- ien doope- geworden, . hij is een lid worden, die als n moet worden. ver de door uding, waar- betoogde toen k, als hij zegt, geloovige boorte, im- erandering ut); maar be- t voor men- t citaat). at schreef, heb De Cock „over „juist" die zeggen, wat hij n geen vonnis

is komt wel in ggereeren, dat weglief, terwijl en belangrijken et door mij ge- t. Dit noem ik t knoeien aan

ke voorlichting blad", 8 Maart s W. Tom van t tegen wat ik

schreef op blz. 100 van dat boekje. Ik bestreed daar de opvatting van het Prae-advies, bij de bespreking van het slot der vierde verklaring van 1905. Het Prae-advies was van oordeel, dat de daar aangehaalde belijdenisuitspraken lezen, dat de sacramenten geloof en wedergeboorte als reeds aanwezig veronderstellen. Ik betoogde toen, dat het onjuist was zich ten bewijze van die opvatting te beroepen op de perfecta: gewassen zijn, aangenomen heeft, geschonken heeft. Want, zoo zei ik, als in die perfecta het zwaartepunt had gelegen voor de Synode van 1905, dan had men:

1. Die perfecta toch minstens moeten cursiveren, waarvan echter geen sprake is.
2. Dan had in alle 3 geciteerde uitspraken een dergelijk perfectum moeten voorkomen; doch dat is niet het geval; een perfectum kan men „slechts aanwijzen in de aanhalingen van den Catechismus en het dankgebed na den doop; doch niet bij art. 33".
3. Nooit meer kunnen komen tot de slotlinea der verklaring, waar staat, dat God de belofte vervult op zijn tijd.

En positief beredeneerde ik toen (p. 101), dat het gemeenschappelijke der 3 citaten niet was het perfectum van het wedergeboren-zijn, doch de kwestie van het beteekenen en verzegelen.

Ds Tom is het daarmee niet eens. Nu, dat zijn er meer niet; hij bevindt zich dan in het gezelschap van Prof. Greijdanus en wijlen Dr R. J. Dam. En als Ds Tom een andere interpretatie had willen geven, ik zou hem zijn gang hebben laten gaan.

Maar wat doet Ds Tom? Hij valt me vooral aan op de woorden, dat die perfecta „slechts te vinden zijn in den Catechismus en in het dankgebed na den doop". Aldus: „Hier wordt toegestemd: Het staat aldus in den Catechismus... Of hij er dan geen ernst mee maakt? Hij schrijft: Het is slechts!! te vinden in de aanhalingen uit den Catechismus en in het dankgebed na den Doop... Zoo wordt ook de Catechismus ter zijde geschoven (deze eene spatiering van mij, B. H.)... Slechts in den Catechismus. Zoo schreef een Gereformeerd predikant, nu hoogleraar aan de theologische school der „vrijgemaakte" kerken. Men houde dit „slechts in den Catechismus" maar eens voor aan broeders, die nog bezwaard zijn.

Als ik dus schrijf: slechts in twee van de drie citaten uit de belijdenis komt een perfectum voor, dus in dat perfectum ligt het zwaartepunt niet voor de Synode van 1905, dan maakt Ds Tom ervan: Slechts in den Catechismus — zoo wordt de Catechismus ter zijde geschoven.

Een dergelijke verdraaiing van iemands woorden is zoo ontzaglijk immoreel, dat ik volsta met het simpel constateeren van deze oneerlijkheid.

Een ding is nog interessant. Als ik het wel heb, werd op dienzelfden 8 Maart de nieuwe vervangingsformule aangenomen, waarbij een noot is gevoegd, dat de Synode ook ruimte wil laten voor de opvatting, dat de kinderen te beschouwen zijn als kinderen, die nog wedergeboren zullen worden. Ik ben het daarmee niet eens; maar de Synode staat op dit punt blijkbaar niet achter het Prae-advies, dat den nadruk legde op het perfectum. Het zal me eens benieuwen, wat Ds Tom nu doet. Hij moest nu maar eens een artikelje schrijven in „Geref. Weekblad": „de Synode heeft in haar vervangingsformule den Catechismus op zij geschoven, blijkens de noot". Hij zal het wel niet schrijven, denk ik. En zich ook nu wel weer binden. Of hij zijn beleediging ook terugnemen zal?

Tenslotte Prof. Dr H. N. Ridderbos, in datzelfde nummer van het „Geref. Weekblad". Hij valt ook dit boekje aan als volgt: Verder is 1905 duidelijk. Men heeft er wel een rookgordijn omheen gelegd en den klaren zin ervan op allerlei wijze getracht te verdoezelen (men herinnere zich bijv. de brochure: „Rondom 1905"), maar tenslotte kan niemand, die de woorden wil lezen zooals ze er staan ontkennen, dat „houden voor wedergeboren" duidelijk Nederlandsch is en voor een ieder, die zich niet door allerlei bijgeluiden van de wijs laat brengen, ook zeer wel te verstaan is". Hij betoogt dan, dat 1905 en 1942 overeenkomstig Schrift en belijdenis zijn; doch juist toch de nieuwe formule toe; hierin is n.l. de uitwendige Verbondsleer verworpen; en als dat maar vaststaat, dan is er niets tegen om degenen, die zakelijk daarmee ten volle accoord gaan, doch op een ondergeschikt punt zich bij voorkeur een weinig anders willen uitdrukken, zoover mogelijk tegemoet te komen.

Ook dat is een methode van bestrijding: groote woorden gebruiken „een volslagen misgreep", „rookgordijn!", „een poging tot verdoezeling van den klaren zin" etc. Maar met groote woorden kan men toch niet krachteloos maken het overstelpend feitenmateriaal, dat in „Rondom 1905" verzameld is. Feiten en argumentatie op grond der feiten is nooit het leggen van een rookgordijn. Al wat openbaar maakt is licht. Een rookgordijn legde rondom 1905 echter het Prae-advies, met citaten uit de 16e eeuw

b.v., en zonder eenig feitenmateriaal uit den tijd van 1905.

Prof. R. vindt het „te houden voor wedergeboren" duidelijk. Dan had men het beter kunnen laten staan, geloof ik. Als dat perfectum „wedergeboren" overeenkomstig Schrift en belijdenis is, dan knooit de Synode van '46, die dat perfectum disputabel stelt. Ze mag dat dan doen uit de sympathiekste overwegingen — in Amersfoort konden we Febr. '44 op dat punt niets bereiken —, als het de waarheid Gods is, dan mag geen Synode dat loslaten. En dan mag Prof. R. dat niet toejuichen. Hij zegt: dit is maar een ondergeschikt punt. O, het is maar dat ik het weet. In 1943—45 was het anders de hoofdzaak. Dat zei de Synode toen in den brief van 25 Febr. '44: daar lag de hoofdzaak van het Prae-advies; en het dankgebed na den doop was beslissend; en dit was een kwestie waarin volgens het eenparig oordeel van 1905 en 1942 onder ons zekerheid behoorde te bestaan. Nu zegt Prof. R.: het is maar een ondergeschikt puntje, en hij mag dat zeggen, want de Synode laat het in de bekende noot ook al los.

Ondertusschen blijven ze allemaal zeggen: zakelijk hebben we in de vervangingsformule 1905 en 1942 gehandhaafd. Wel ja, door wat toen officieel de hoofdzaak werd genoemd, thans tot een ondergeschikt puntje te maken. De hoofdzaak van toen loslaten, en dan toch: „zakelijk" alles handhaven!

Kerkstijl anno 1946: zakelijke handhaving met loslating van de hoofdzaak. De toen belèden waarheden Gods wat de hoofdzaak betreft (brief van 25-2-44) loslaten, en toch de arme schapen wijsmaken, dat men de toen beleiden waarheden onverzwakt handhaaft.

Rookgordijnen leggen? Inderdaad, dat kunnen ze in Utrecht '46. De stukken zijn niet teruggenomen; men praat er niet meer over. Wat zegt u van onze nieuwe formule? Is dat niet „de waarheid"? Zijn we niet trouw? Onverzwakt handhaven van de toen beleiden waarheden? Ach ja, de menschen lezen den brief van 25-2-44 niet meer, en het Prae-advies komt nu in de la. De waarheid is immers niet veranderd?

Maar als Pilatus vandaag leefde, en serieus de handelingen der laatste Synodes volgde, dan zou hij zeggen: wat is waarheid? En ditmaal zou hij met zijn sceptische vraag gelijk hebben!

B. HOLWERDA.

GESCHREVEN IN HET TESTAMENT.

Het is al een heelen tijd geleden, dat ik iets schreef in deze rubriek.

Ik hoop, dat de lezers zich zullen herinneren, dat ik het toen had over een artikel van Dr Impeta van Kampen, waarin hij den staf had gebroken over wat ik, naar men hem had verteld, gezegd zou hebben ergens in Zuid-Holland.

Vrij scherp heb ik toen veroordeeld, dat Dr Impeta, zonder beter onderzoek op zulk een wijze op dat verhaal had gereageerd.

Gelukkig kan ik nu zeggen, dat hij ronduit over dit doen amende honorable heeft gedaan en zijn excuses heeft gemaakt. Ik waardeer dat en ben daar dankbaar voor. Inzoverre is deze zaak hiermee afgedaan.

Zakelijk geschil blijft er evenwel nog over.

De persoon, die Dr I. had ingelicht, had ook geschreven, dat ik gezegd zou hebben, dat van elk kind der gemeente gold: „De God des Verbonds heeft u, met het bloed Zijns Zoons, in Zijn Testament geschreven."

Welnu, deze uitdrukking heb ik inderdaad eens gebruikt en ik ben herhaaldelijk daarover aangevallen.

Ook die broeder, die aan Dr I. geschreven had, had daar groot bezwaar tegen.

Toch is het vrucht van verkeerd begripen van mijn woorden, wanneer men zich daar zoo tegen verzet.

Men vat mijn woorden dan op, als zou ik daarmee hebben willen zeggen, dat God elken bondeling heeft geschreven in het „Boek der Verkiezing." Wanneer ik dat inderdaad bedoeld had zou ik natuurlijk daarmee iets zeggen, dat nooit is te handhaven.

Niet elk kind der gemeente immers wordt zalig. Helas niet.

Maar als dan toch elk kind der gemeente zou zijn geschreven in het „Boek der Verkiezing", dan zou daaruit volgen, dat het mogelijk zou zijn Gods Verkiezing ongedaan te maken.

En dat zou dwaasheid zijn.

Maar dat is mijn bedoeling natuurlijk niet geweest. Het Testament, dat is Gods Verbonds-

boek; in dat Testament geschreven te zijn beteekent, dat God mij verzekert: „gij behoort tot dat volk, dat Ik tot Mijn dienst heb afgezonderd en waaraan Ik het eeuwige leven geef."

Maar in datzelfde Testament zijn eveneens de voorwaarden geschreven, waaraan de ingeschrevenen hebben te voldoen, zal dat machtige Verbondsheil in hun leven werkelijk worden gerealiseerd.

Voldoe ik daaraan niet, dan ontgaat mij dat heil; en dat niet alleen, maar dan zal ook de Verbondsverwerping mijn oordeel ontzettend verzwaren. De Heere zal niet ongestraft laten de booze verachting van dat voorrecht, van die Goddelijke voorkeur, dien Hij mij had betoond, door mij op te nemen in Zijn Verbond.

Dat ik nu gezegd heb, dat de Heere mijn naam in Zijn Testament heeft geschreven met het bloed van Christus, dat wil niet anders zeggen dan dit: „alleen doordat Christus als Middelaar in het Verbond is ingekomen, alleen doordat Hij als Middelaar des Verbonds Zijn bloed heeft vergoten is het mogelijk dat God de Heere ons in dat Verbond tot Zijn dienst aanvaardt en ons het eeuwige leven geeft. Over alle Verbondsweldaden ligt de purperen gloed van het bloed van Christus. Daarom kan ik zeggen: „uwe namen zijn daarin geschreven met het bloed van Zijn Zoon."

Alle gedachte aan het verbreken van Gods Raad of aan de mogelijkheid van een afval der heiligen is mij ten eenenmale vreemd.

De fout, die onze bestrijders telkens maken is deze:

Zij nemen als uitgangspunt hun eigen Verbondsopvatting. En staande op dat standpunt gaan zij dan onze uitspraken bekijken. En ja, dan komen zij natuurlijk tot wonderlijke conclusies.

Ik bedoel dit: voor hen beteekent het zijn in het Verbond, dat een mensch uitverkozen is. Die twee dingen vallen voor hen saam. En ja, als dat werkelijk zoo was, dan zou nooit kunnen worden gesproken van Verbondsverbreking; dan zou het ongeoorloofd zijn om tegen de kinderen der gemeente te zeggen: „uw naam staat in het Testament."

Maar zulk een wijze van strijden, waarbij men zijn eigen Verbondsbeschouwing schuift onder onze uitspraken, is natuurlijk ongeoorloofd.

Men moet beginnen met zich rekenschap te geven van ons uitgangspunt en van daaruit verder onze uitspraken beoordeelen. Wie dat niet doet zal ons telkens, geheel ten onrechte, leelijke ketterijen in de schoenen schuiven.

En nu wil ik liever maar niet meer altijd over deze dingen haspelen. Het standpunt dat men van weerszijden inneemt is nu wel duidelijk.

Mijn groote bezwaar tegen het standpunt, dat men van synodale zijde verdedigt is en blijft, in de eerste plaats, dat het niet klopt op de Schrift. Op dat standpunt is er immers van wezenlijke bondsbreuk geen sprake, is er ook geen plaats voor echte verbondswraak. Wanneer immers Verbond en Verkiezing saamvallen, dan kan een bondeling niet uitvallen.

Dan is alle spreken over Verbondsbreuk en Verbondswraak slechts een: „b j w j z e v a n s p r e k e n." Maar daaraan ontbreekt tenslotte alle klem en kracht.

In de Schrift zijn deze dingen hooge en heilige realiteit zoowel in Oud- als Nieuw Testament.

Maar hierdoor verliest het Verbond ook zijn heerschende plaats in het leven. Bij die beschouwing kan ik niet leven uit het Verbond. Ik weet immers niet van het begin af of ik uitverkozen en dus bondeling ben.

Ik kan dan niet uit het Verbond tot een bepaalde levenshouding komen. Dan moet ik eerst altijd subjectivistisch, individualistisch trachten tot het geloof en tot het deelhebben aan Christus te komen en ik kan daarbij niet uitgaan van de Verbondsbelofte, wijl ik niet weet of zij mij waarlijk geldt.

Dan zal ook mijn verder leven zich concentreren op mijzelf, op een zelfbeschouwing, waarbij de vraag overheerscht: „heb ik nu in mijn leven wel de blijken van de verkiezing?"

Dat verlamt het leven.

Van jongsaf moet ik mij gegrepen weten door het Verbond, waarin het God behaagt heeft mij, met al wat ik ben en heb, te requireeren tot Zijn dienst, te roepen tot het geloof, terwijl Hij aan die Verbondsgheoorzaamheid verbindt, het eeuwige leven.

Zoo wordt mijn leven wat het zijn moet: één dienen van God in Zijn werk, in den bouw van Zijn wereld.

Daarop moeten wij in onze reformatische worsteling het oog blijven houden.

Wij moeten oppassen, dat wij ons niet gaan verliezen in den formeelen strijd om ons recht, het rechtvaardige van onze houding.

Dat behoort er ook bij. Maar laten wij oppassen, dat wij daarbij niet uit het oog verliezen de materie, waarover het tenslotte gaat.

Anders komen wij niet verder.

Het rechtvaardige van onzen strijd zal tenslotte